Regionrådsberedningen

SKRIVELSE
2019-08-21

RS 2019-0617

Regionstyrelsen

Yttrande över betänkandet Ett säkert statligt ID-kort – med e-legitimation (SOU 2019:14)

Föredragande regionråd: Anna Starbrink

Ärendebeskrivning

Justitiedepartementet har genom remiss bjudit in Region Stockholm att lämna synpunkter på betänkandet Ett säkert statligt ID-kort – med e-legitimation.

Förslag till beslut

Regionrådsberedningen föreslår att regionstyrelsen beslutar följande.

Regiondirektörens tjänsteutlåtande utgör Region Stockholms yttrande över betänkandet Ett säkert statligt ID-kort – med e-legitimation (SOU 2019:14).

Regionrådsberedningens motivering

Region Stockholm verksamheter är beroende av säkra ID-kort. Särskilt viktigt är detta för regionens kärnverksamheter inom hälso- och sjukvården, där det ytterst kan handla om att rädda liv genom säker identifiering av patienter. Skärpta krav på säkerhet, förbättrade rutiner kring utfärdande, tydligare regelverk för svenska identitetshandlingar välkomnas således av Regionstyrelsen.

Modernare, säkrare och enklare identifikationsmetoder, som främst är digitala, behövs för att minska administrationen och skapa ett mer enhetligt tillvägagångssätt vid legitimering.

Idag finns fem allmänt vedertagna svenska fysiska identitetshandlingar; pass, nationellt ID-kort, ID-kort för bokförda i Sverige, körkort och SIS-märkta ID-kort (till vilken SITHS - *Säker IT i Hälso- och sjukvården* - hör). Dessa regleras i nuläget inte generellt, dvs. författningen anger inte vad som ska accepteras som identitetshandling. Det är med andra ord upp till respektive myndighet att ange vilka identitetshandlingar som ska godtas för att identitet ska anses styrkt inom ett visst specifikt område. I övrigt gäller som regel att det är upp till den som identitetshandlingen uppvisas för att

avgöra om den ska godtas som bevis för en persons identitet. Detta ger naturligtvis utrymme för väldigt olika bedömning och kan skapa otydlighet samt eventuellt ge utrymme för olika behandling.

Utredningens föreslag att staten ska utfärda ett ID-kort och en statlig e-legitimation på högsta tillitsnivån, som ska kunna användas som en extra säkerhetsåtgärd när en medborgare i olika sammanhang identifierar sig vid ett personligt besök, anser regionstyrelsen som en väsentlig och välbehövlig skärpning av säkerheten för ID-korten. Viktigt är att sörja för att varje myndighet, när lagen träder i kraft, har utrustning för att kunna kontrollera den nya e-legitimationen och fullt ut kan utnyttja utfärdarens funktioner för identitetskontroll. Likaså att personalen är välinformerad och utbildad i tillvägagångssättet med den nya statliga e-legitimationen. Initialt kan anpassningen till det nya lagförslaget därför innebära en merkostnad för verksamheterna. Utredningen bör kompletteras med eventuella ekonomiska konsekvenser för regioner och kommuner vid implementeringen av ett nationellt säkert ID-kort med e-legitimation samt komma med förslag på möjliga finansieringslösningar.

Utredningen föreslår att en och samma person endast ska kunna inneha ett statligt identitetskort med statlig legitimation på högsta tillitsnivå. Ett sådant förslag innebär att hanteringen vad gäller krav och rutiner stärks för svenska identitetshandlingar, samtidigt som den administrativa bördan och kostnaderna för att tillförse egna ID-handlingar för Region Stockholms medarbetare förväntas minska på sikt. Att använda en statlig e-legitimation kan komma minska det administrativa arbetet hos regionen om identifieringstjänsten SITHS skulle kunna fasas ut och ersättas av ett statligt ID-kort. Det är viktigt att regionen anpassar och säkrar sina processer och nyttjar ett vedertaget säkert statligt ID när så är möjligt, både i den fysiska och elektroniska världen. Liksom förvaltningen påtalar ska endast egenutgivna kort komplettera en statlig säker ID vid behov och endast vid särskilda fall.

Att säkra kraven samt rutinerna för svenska identitetshandlingar, i syfte att minska det ökande antalet bedrägerier som begåtts med användning av förfalskade handlingar, är också en viktig anledning till att få fram en säker statlig ID-kort och e-legitimation.

Beslutsunderlag

Regiondirektörens tjänsteutlåtande
Sammanfattning av betänkandet Ett säkert statligt ID-kort – med e-legitimation (SOU 2019:14)

Irene Svenonius Anna Starbrink

Regionstyrelsen
Regionledningskontoret
Strategi och digitalisering
Andreas Hölne

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2019-06-24

RS 2019-0617

Regionstyrelsen

Yttrande över betänkandet Ett säkert statligt ID-kort – med e-legitimation (SOU 2019:14)

Ärendebeskrivning

Justitiedepartementet har genom remiss bjudit in Region Stockholm att lämna synpunkter på betänkandet Ett säkert statligt ID-kort – med e-legitimation.

Beslutsunderlag

Regiondirektörens tjänsteutlåtande
Sammanfattning av Betänkandet Ett säkert statligt ID-kort - med e-legitimation (SOU 2019:14)

Förslag till beslut

Regionrådsberedningen föreslår att regionstyrelsen beslutar följande.

> Regiondirektörens tjänsteutlåtande utgör Region Stockholms yttrande över betänkandet Ett säkert statligt ID-kort – med e-legitimation (SOU 2019:14).

Regionledningskontorets förslag och motivering

Sammanfattning
Utredningens uppdrag har varit att utreda och lämna förslag till förändringar av de krav och rutiner som gäller för svenska identitetshandlingar i syfte att minska det ökande antalet bedrägerier som begås med användning av förfalskade handlingar.

Utredningen föreslår en ny lag och förordning om statliga identitetshandlingar med bestämmelser om ett statligt identitetskort och en statlig e-legitimation. Id-kortet kan utfärdas med eller utan funktion som resehandling och ersätter både det nationella identitetskortet och identitetskortet för folkbokförda i Sverige. Att id-kortet utfärdas med funktion som resehandling innebär att det, förutom att användas som identitetshandling, även kan användas som resehandling i stället för pass

vid resor inom Schengen. Det överensstämmer med det som i dag gäller för det nationella identitetskortet.

Utredningen föreslår bland annat att endast pass och statliga identitetskort, det vill säga de kort som idag benämns nationellt identitetskort och identitetskort för folkbokförda i Sverige, bör godtas som fysiska identitetshandlingar i situationer som kräver en säker identifiering. Förslaget innebär att en och samma person ska endast kunna inneha ett statligt identitetskort med en statlig e-legitimation på högsta tillitsnivå – fyra (4).

Regionledningskontoret förordar att Region Stockholm ställer sig positiva till att stärka krav och rutiner som gäller för svenska identitetshandlingar då det har positiva effekter för våra verksamheter. Vidare anser kontoret att Region Stockholm bör se över möjligheten att använda det statliga ID-kortet istället för dagens SITHS-kort för identifiering om det införs. Detta skulle kunna medföra en minskad administration och minskade kostnader för korthantering då kraven på korten minskar om det inte ska uppfylla kraven som identitetshandling. Det fysiska tjänstekortet, som visar att personen arbetar inom Region Stockholm, kan då ersättas av ett enklare och billigare kort.

Bakgrund
Idag finns fem allmänt accepterade svenska fysiska identitetshandlingar – pass, nationellt identitets-kort, identitetskort för folkbokförda i Sverige, körkort och SIS-märkt id-kort. Vilka handlingar som generellt ska accepteras som identitetshandlingar regleras inte i författning. Det förekommer dock att det i myndighetsföreskrifter anges vilka identitetshandlingar som godtas för att identiteten ska anses styrkt inom några få specifika områden. I övrigt gäller som utgångspunkt att det är den som identitetshandlingen visas för, som avgör om den kan godtas som bevis för någons identitet.

Utredningen föreslår att staten ska utfärda en statlig e-legitimation, på högsta tillitsnivå, som ska kunna användas som en extra säkerhetsåtgärd när den enskilde i olika sammanhang identifierar sig vid ett personligt besök. Det förutsätter dock att den som kontrollerar identiteten har den tekniska utrustning som krävs och integration till utfärdaren för att kunna utnyttja utfärdarens funktion för identitetskontroll.

Utredningen förespråkar även att en e-legitimation som utfärdas av en statlig myndighet efter en grundidentifiering av en myndighet vid ett

personligt besök kan utgöra underlag vid utfärdande av andra e-legitimationer (s.k. id-växling). Det får till följd att även utfärdandeprocessen beträffande andra e-legitimationer som utfärdas med stöd av den statliga blir säkrare.

Även om avsikten är att den statliga e-legitimationen ska kunna användas inom stora delar av samhället bedömer utredningen att det finns ett behov av att kunna meddela föreskrifter om villkor avseende i vilka situationer eller hos vilka aktörer den statliga e-legitimationen ska kunna användas. Syftet är att den statliga e-legitimationen ska kunna användas för att identifiera användare i olika e-tjänster hos både myndigheter och privata aktörer.

Av utredningen framgår att SIS-märkta id-kort, om förslaget blir lag, inte kommer att godtas som identitetshandling i situationer där det finns behov av en säker identifiering. Ett av skälen som anges för förslaget är att de SIS-märkta id-korten utfärdas av privata aktörer och staten har begränsade möjligheter till insyn och påverkan.

Utredningen lämnar dock öppet för att det kan finnas situationer då en enklare legitimation än den statliga kan godtas. Användningen av mindre säkra handlingar bör dock begränsas genom att det uppställs krav på användande av de statliga fysiska identitetshandlingarna i situationer där det är särskilt viktigt med en säker identifiering. Användandet av andra fysiska identitetshandlingar behöver regleras och utredningen menar att det bör ske genom bestämmelser om vilka handlingar som ska godtas för att styrka identiteten ska införas i de författningar som reglerar de förfaranden där man menar att det är av störst vikt att säkra identifieringsprocessen.

Utredningen framhåller att förslaget medför konsekvenser för företag som utfärdar SIS-märkta id-kort. Utredningen menar att sådana kort inte längre ska godtas i alla situationer. Förslaget innebär dock inte något förbud mot att utfärda sådana kort.

Detta påverkar Region Stockholm då verksamheterna använder SIS-märkta id-kort som är en nationell legitimation - identifieringstjänst SITHS (Säker IT i Hälso- och Sjukvården). SITHS är en säkerhetslösning och e-legitimation som gör det möjligt för användare att identifiera sig med stark autentisering vid inloggning i e-tjänster. Syftet med SITHS-kort är framförallt att uppfylla nationella krav på säkerhet och identifiering vid inloggning och signering i system där patientinformation hanteras.

Förutom detta kan SITHS även användas för elektronisk signering av avtal och fakturor, tillträde till arbetsplats och inloggning i dator. Id-kortet kan idag även nyttjas av innehavaren för att:

- ansökan om pass och nationellt id-kort,
- ansöka om id-kort för folkbokförda,
- förarprov/ansökan om körkort, utlämnande av körkort, och
- åtgärder mot penningtvätt.

ID-kortet kan också användas vid utlämning av paket, rekommenderat brev eller postförskott.

Förslaget föreslås träda i kraft 2022-01-01.

Av förslaget till övergångsbestämmelser framgår att SIS-märkt identitetskort ska kunna användas för att styrka identiteten vid utfärdande av en statlig identitetshandling under ett år efter ikraft-trädandet.

Överväganden

Region Stockholms yttrande till Justitiedepartementet över betänkandet Ett säkert statligt ID-kort – med e-legitimation (SOU 2019:14).

Att stärka krav och rutiner som gäller för svenska identitetshandlingar i syfte att minska det ökande antalet bedrägerier som begås med användning av förfalskade handlingar välkomnas av kontoret. Detta då ett säkrare ID-kort även skulle kunna bidra till att minska risken för bedrägerier även inom Region Stockholms verksamhetsområden.

Regionledningskontoret välkomnar också en säker statlig e-legitimation som grund för identifiering i den elektroniska världen. Kontoret anser att det vore önskvärt att även i den elektroniska världen gå mot en identitet och att den statliga e-legitimation skulle kunna ersätta våra SITHS-kort. Detta skulle kunna stärka att personen är den som personen utger sig för att vara vilket inom hälso- och sjukvården är extra viktigt. Att använda en statlig e-legitimation skulle även minska det administrativa arbetet för hantering av egna kort.

Effekterna av att använda ett statligt ID-kort blir att de SITHS-kort som idag används inte kommer behövas i samma utsträckning. Däremot har vi i många situationer, bland annat inom vården, krav på synligt tjänstekort för att visa att personen arbetar för Region Stockholm. För dessa situationer kan ett separat tjänstekort utfärdas som då inte behöver uppfylla alla krav

som ställs på att utfärda ID-kort. Detta skulle innebära att personal skulle behöva visa två kort för att dels identifiera sig och dels bevisa att personen arbetar inom Region Stockholm. Flera andra offentliga verksamheter har en sådan hantering redan idag.

Att utredningen inte begränsar möjligheten för Region Stockholm att utfärda egna SITHS-kort ger organisationen en möjlighet att fortsatta arbeta med identitet såsom vi gör idag. Kontoret finner dock att Region Stockholm i form av säkrare rutiner och processer bör arbeta för att nyttja ett säkert statligt ID där det är möjligt, både inom den fysiska och den elektroniska världen, och att egenutgivna kort endast ska komplettera vid behov.

Från ett invånarperspektiv ser kontoret att det vore önskvärt att utvecklingen går mot en e-legitimation med så bred användning som möjligt både bland offentliga och privata organisationer för att invånaren inte ska behöva skaffa flera e-legitimationer.

Ekonomiska konsekvenser
Om förslaget realiseras finns potential till besparingar. Region Stockholm har idag omfattande kostnader kopplade till våra SITHS-kort och delar av dessa kostnader kommer troligtvis kunna minskas om vi går över till ett statligt ID-kort med e-legitimation. Då utredningen endast innehåller indikativa kostnadsuppgifter kan en sådan konsekvens däremot inte analyseras i detalj i detta läge.

Stefan Schildt
Tf. regiondirektör

Beslutsexpediering:
Akt
Justitiedepartementet

Godkänd av Stefan Schildt, 2019-06-24

Sammanfattning

Vårt uppdrag

Vårt övergripande uppdrag har varit att utreda och lämna förslag till förändringar av de krav och rutiner som gäller för svenska identitetshandlingar i syfte att minska det ökande antalet bedrägerier som begås med användning av förfalskade handlingar. Uppdraget har bl.a. bestått i att analysera hur antalet handlingar och utfärdare kan begränsas, hur verifieringen av äktheten och giltigheten av handlingarna kan förbättras, hur de bör utfärdas och utformas för att bli säkrare samt om fysiska identitetshandlingar bör innehålla en e-legitimation på högsta tillitsnivå. I uppdraget har även ingått att föreslå en enhetlig reglering av giltiga identitetshandlingar och även i övrigt lämna nödvändiga författningsförslag.

Statliga identitetshandlingar

Vi föreslår en ny lag och en ny förordning om statliga identitetshandlingar med bestämmelser om ett statligt identitetskort och en statlig e-legitimation. I lagen avses med statliga fysiska identitetshandlingar de fysiska identitetshandlingar som staten utfärdar, dvs. det nya id-kortet och passet.

Id-kortet kan utfärdas med eller utan funktion som resehandling och ersätter både det nationella identitetskortet och identitetskortet för folkbokförda i Sverige. Att id-kortet utfärdas med funktion som resehandling innebär att det, förutom att användas som identitetshandling, även kan användas som resehandling i stället för pass vid resor inom EU. Det överensstämmer med det som i dag gäller för det nationella identitetskortet. På det nya id-kortet får det också finnas en statlig e-legitimation. Pass kommer även fortsättningsvis att regleras i passlagen.

Statliga fysiska identitetshandlingar ger säker identifiering

Det finns i dag många handlingar som accepteras som bevis för någons identitet, vilket försvårar kontrollen av handlingarnas äkthet och giltighet och medför att de kan missbrukas. Pass och det föreslagna statliga identitetskortet uppfyller de säkerhetskrav som bör ställas på identitetshandlingar och täcker de behov av identitetshandlingar som finns hos landets invånare. Endast dessa handlingar ska därför godtas som fysiska identitetshandlingar i de situationer som kräver en säker identifiering.

En statlig fysisk identitetshandling ska krävas för att styrka identiteten i samband med utfärdande av pass, utfärdande av statligt identitetskort och i situationer som omfattas av lagen om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

Avsikten är dock att handlingarna på sikt ska vara de enda identitetshandlingar som används även i andra situationer där det finns behov av att göra säkra identitetskontroller, exempelvis vid utlämnande av försändelser vid postutlämningsställen.

Körkortet kommer alltså inte att vara en statlig identitetshandling med den föreslagna regleringen. Anledningen till detta är att körkortet inte uppfyller de säkerhetskrav som bör ställas på identitetshandlingar. Körkortet har bl.a. en alltför lång giltighetstid och det krävs inte personlig inställelse i samband med förnyelse. Körkortet är framför allt en handling som styrker behörigheten att köra fordon och inte en identitetshandling.

En statlig e-legitimation på det statliga identitetskortet

Den ökade digitaliseringen gör det allt svårare att klara sig i samhället utan tillgång till en e-legitimation. Det är därför viktigt att alla ges möjlighet att skaffa en säker e-legitimation. En säker elektronisk identifiering bidrar också till att motverka den identitetsrelaterade brottsligheten. Med en säker grundidentifiering som görs av en myndighet vid ett personligt besök minskar risken för att fel person får tillgång till e-legitimationen.

Vi föreslår att en statlig e-legitimation på högsta tillitsnivå får finnas på det statliga identitetskortet. E-legitimationen ska även

kunna användas för att skapa en elektronisk underskrift. Den kan utfärdas till personer som har fyllt 13 år och som är svenska medborgare eller folkbokförda i landet.

Utfärdandet ska följa processen för utfärdande av id-kortet. Härigenom uppnås samma höga nivå av säkerhet som för statliga fysiska identitetshandlingar.

Förutom att användas vid identifiering som sker på distans kan den statliga e-legitimationen också användas vid en identitetskontroll som görs vid t.ex. utlämning av paket. En kontroll av e-legitimationen tillsammans med en kontroll av den fysiska identitetshandlingen innebär att identitetskontrollen blir säkrare. För att effektivisera kontrollen skulle också en kontroll av e-legitimationen kunna ersätta en kontroll av den fysiska handlingen i de fall det bedöms tillräckligt.

Polismyndigheten ska utfärda de statliga identitetshandlingarna

Vi föreslår att Polismyndigheten ska ha det huvudsakliga ansvaret för utfärdandet. Genom att låta en myndighet ansvara för utfärdandet av de statliga identitetshandlingarna uppnås stora samordningsvinster. Det skapar förutsättningar att göra processen mer enhetlig och säker, att förbättra handlingarnas säkerhetsnivå och att åstadkomma bättre kontroll. Det leder också till kostnadsbesparingar och till en effektivare utfärdandeverksamhet.

Polismyndigheten har redan en omfattande och väl fungerande verksamhet för utfärdande av pass och nationella identitetskort. Begränsningen av antalet utfärdare är dessutom ett led i att bekämpa identitetskapningar och identitetsrelaterad bedrägeribrottslighet vilket gör det särskilt lämpligt att Polismyndigheten får ansvaret för att utfärda samtliga statliga identitetshandlingar.

Utlandsmyndigheterna och utrikesdepartementet ska på samma sätt som i dag kunna utfärda pass och identitetskort till svenska medborgare. Även de statliga identitetskort som utfärdas av utlandsmyndigheterna kan innehålla en statlig e-legitimation.

Processen för utfärdande av de statliga identitetshandlingarna

Den nya lagen, den nya förordningen jämte föreskrifter som meddelas med stöd av dessa kommer heltäckande att reglera processen för utfärdande av statliga identitetskort och e-legitimationer.

Den personliga inställelsen är central för säkerheten i utfärdandet. Det krävs därför normalt att sökanden inställer sig personligen både vid ansökan och vid utlämnande av id-kortet. För att göra kortet tillgängligt för personer som på grund av sjukdom, funktionsnedsättning eller hög ålder inte kan ta sig till den utfärdande myndigheten finns dock en möjlighet att ansöka genom bud. Förfarandet med bud kan dock inte användas för att få id-kort med funktion som resehandling, utan endast kort utan sådan funktion.

Förfarandet är på grund av att sökanden inte inställer sig personligen kringgärdat av andra säkerhetshöjande föreskrifter. Bland annat gäller att sökanden genom ett skriftligt intyg ska styrka att det finns hinder för inställelse samt att budet ska inställa sig personligen för att lämna in ansökan och hämta ut id-kortet.

Sökanden ska styrka sin identitet med en statlig fysisk identitetshandling när ansökan görs. Om sökanden inte har en sådan kan identiteten styrkas med pass från vissa europeiska länder, med hjälp av en intygsgivare eller i sista hand på något annat tillförlitligt sätt. En sökande som har beviljats uppehållstillstånd kan styrka sin identitet genom uppgifter som finns hos Migrationsverket i fråga om personens uppehållstillstånd. Den utfärdande myndigheten får också kontrollera fingeravtryck och ansiktsbild som finns på uppehållstillståndskortet. Om ansökan görs genom bud ska budet styrka sin identitet med en statlig fysisk identitetshandling. Pass från vissa europeiska länder ska också godtas. Innan identitetskortet lämnas ut ska sökanden på begäran styrka sin identitet på samma sätt som vid ansökan.

Id-kortet ska vara giltigt i fem år. Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om begränsning av giltighetstiden i särskilt angivna fall.

Ett tidigare utfärdat statligt identitetskort ska lämnas in för makulering vid utlämnande av ett nytt identitetskort. Detta gäller oavsett om det gamla kortet var utfärdat med eller utan funktion som resehandling. En och samma person ska alltså endast kunna inneha ett statligt identitetskort.

Ett statligt identitetskort ska återkallas om någon väsentlig uppgift som framgår av kortet är felaktig eller inte längre gäller och om det är trasigt, utslitet eller obehörigen ändrat. Dessutom ska återkallelse ske om det fanns hinder mot att utfärda identitetskortet vid tiden för utfärdandet och hindret fortfarande består samt om någon annan än den som identitetskortet är utställt på förfogar över kortet. Om kortet återkallas ska även den statliga e-legitimationen som finns på kortet upphöra att gälla. E-legitimationen ska dessutom återkallas om det är nödvändigt av säkerhetsskäl. En sådan återkallelse kan begränsas till viss bestämd tid, dock högst sex månader.

I syfte att göra även processen för utfärdande av pass säkrare föreslås även några ändringar i passlagstiftningen. Vid ansökan om och utlämnande av pass ska sökanden som huvudregel styrka sin identitet med en statlig fysisk identitetshandling. Motsvarande undantag som föreslås beträffande det statliga identitetskortet ska gälla även vid ansökan om pass. Ett tidigare utfärdat pass ska vidare lämnas in för makulering vid utlämnande av ett nytt pass. Även pass ska kunna återkallas om någon väsentlig uppgift som framgår av passet är felaktig eller inte längre gäller.

Register över id-korten och e-legitimationerna

På samma sätt som i dag ska det finnas register över id-korten. Även uppgifter om den statliga e-legitimationen ska registreras.

Personuppgifterna ska få behandlas om det är nödvändigt för den utfärdande myndighetens verksamhet för utfärdande av korten och e-legitimationerna. Personuppgifter som samlats in för den verksamheten ska även få behandlas om det är nödvändigt för utfärdande av pass, för gränskontroll eller för att lämna ut uppgifter i överensstämmelse med lag eller förordning. Detsamma gäller om det är nödvändigt för att förebygga, förhindra eller upptäcka brottslig verksamhet, utreda eller lagföra brott eller upprätthålla allmän ordning och säkerhet. Uppgifterna ska slutligen få behandlas för andra ändamål, under förutsättning att uppgifterna inte behandlas på ett sätt som är oförenligt med insamlingsändamålet.

Uppgifter och handlingar i registret ska inte få behandlas under längre tid än vad som behövs för ändamålet med behandlingen, dock

längst tio år efter att id-kortets giltighetstid har gått ut eller ansökan om id-kort avslagits.

Fingeravtryck och ansiktsbild

Identitetshandlingar som innehåller biometriskt underlag säkerställer kopplingen mellan handlingen och den person den är utfärdad till. Användningen av biometriska uppgifter är därför ett effektivt sätt att motverka missbruk av identitetshandlingar. Det gör också att möjligheten att förfalska handlingen försvåras. Vi föreslår därför att det i ett lagringsmedium på det statliga identitetskortet ska finnas fingeravtryck och ansiktsbild. Fingeravtrycken och ansiktsbilderna ska kunna kontrolleras både vid ansökan om och utlämnande av ett nytt id-kort eller pass. Kontroll ska även kunna göras i samband med resa till eller från Sverige.

Barn under sex år och personer som av fysiska skäl är förhindrade att lämna fingeravtryck ska undantas från kravet på fingeravtryck. För sökande som har fysiska skador av tillfällig karaktär ska ett identitetskort med en kortare giltighetstid kunna utfärdas.

Personer som ansöker om id-kort genom bud ska, i stället för att lämna fingeravtryck och låta den utfärdande myndigheten ta en ansiktsbild, bifoga ett välliknande fotografi till ansökan. Budet och ett vittne ska i en skriftlig försäkran intyga att ansökan gjorts av sökanden och att det fotografi som bifogas ansökan föreställer sökanden.

I samband med ansökan om id-kort och pass ska det vara möjligt för den utfärdande myndigheten att göra sökningar på ansiktsbilder och biometriska uppgifter i id-kortsregistret och passregistret. Motsvarande sökning ska få göras vid ansökan om pass. Genom användning av ansiktsigenkänning kan det säkerställas att en person inte får id-kort utfärdade för olika identiteter. I övrigt ska sökning på sådana uppgifter inte få göras. Liksom för ansiktsbilderna ska sekretess gälla för de biometriska uppgifter som tas fram ur dessa och sparas i pass- och id-kortsregistren om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde eller någon närstående till denne lider men.

Fingeravtrycken och de biometriska uppgifter som tas fram ur dessa ska däremot inte få behandlas i id-kortsregistret, utan endast lagras tillfälligt i ärendehanteringssystemet. Uppgifterna får sparas i

syfte att kvalitetssäkra identitetshandlingen vid utlämnandet. Uppgifterna får inte användas vid sökning. De får endast sparas fram till dess att identitetskortet lämnas ut eller då ansökan återkallas eller avslås. Därefter ska uppgifterna omedelbart förstöras.

Kontroll av identitetshandlingars äkthet och giltighet

Vilken kontroll som i olika sammanhang bör göras av identitetshandlingarnas äkthet och giltighet varierar. Olika verksamheter kräver olika grad av säkerhet. Våra förslag om att begränsa antalet godtagbara fysiska identitetshandlingar till pass och statliga identitetskort i situationer då särskilt hög grad av säkerhet krävs, kommer dock att leda till att säkrare identitetshandlingar får större spridning, vilket i sin tur möjliggör att krav kan ställas på mer effektiva och säkra kontroller även i andra sammanhang. Även förslagen om att det statliga identitetskortet ska innehålla fingeravtryck och ansiktsbild, och att staten ska utfärda en e-legitimation som ska finnas på det statliga identitetskortet, innebär att det blir lättare att kontrollera identiteten och ger incitament till att utföra säkrare kontroller.

Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

Våra förslag föreslås träda i kraft den 1 januari 2022. Den långa tiden till ikraftträdande krävs för att övergången ska bli hanterbar för Polismyndigheten. Av samma skäl krävs övergångsbestämmelser för giltighetstiden för de kort som används i dagsläget. Körkort och SIS-märkt identitetskort ska kunna användas för att styrka identiteten vid ansökan om en statlig identitetshandling under ett år efter ikraftträdandet. Nationellt identitetskort och identitetskort för folkbokförda i Sverige ska kunna användas under kortens kvarstående giltighetstid både vid ansökan om en statlig identitetshandling och i situationer som omfattas av lagen om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism. Nationellt identitetskort ska även kunna användas vid resa inom EU under den kvarstående giltighetstiden.

Konsekvenser

Syftet med våra förslag är att motverka bedrägeribrottslighet som begås med hjälp av identitetshandlingar. Förslagen innebär att de identitetshandlingar som utfärdas blir säkrare. Det motverkar såväl att personer kan skaffa oriktiga identitetshandlingar som att förfalskade handlingar kan framställas och användas. Förslagen förväntas minska den identitetsrelaterade brottsligheten och medföra positiva effekter för det brottsförebyggande arbetet.

Eftersom våra förslag syftar till att användningen av statliga identitetskort ska öka innebär det att antalet ärenden om utfärdande av id-kort kan förväntas öka. Vidare medför våra förslag om fingeravtryck och ansiktsbild att viss teknisk utrustning behöver införskaffas. Även förslaget om statlig e-legitimation medför vissa kostnader. Eftersom utgångspunkten är att avgiften för id-kortet även i fortsättningen ska vara kostnadstäckande förväntas emellertid inte kostnaden för Polismyndigheten att öka.

När en och samma myndighet utfärdar de statliga identitetshandlingarna kan samma personal, utrustning och lokaler användas vilket medför samordningsvinster. Det finns därför inte skäl att anta att styckkostnaden för utfärdandet av korten kommer att öka vilket innebär att avgiften för korten kommer att vara i stort sett oförändrad.

Våra förslag medför dock en viss kostnad för enskilda som inte har ett id-kort som är utfärdat av Polismyndigheten eller Skatteverket, och som vid sidan av körkortet måste skaffa ett annat kort. Den merkostnad som enskilda kan drabbas av till följd av detta uppgår dock till endast 400 kronor vart femte år. Detta ska ställas i relation till att syftet med förslagen är att skydda den enskilde mot bl.a. de ekonomiska olägenheter som kan uppstå när enskildas identitet används i bedrägligt syfte.

För företag som gör identitetskontroller innebär våra förslag att kontrollen av handlingarna underlättas och risken för att utsättas för bedrägeri minskar. Även om våra förslag inte innebär något förbud mot att utfärda andra id-kort än de statliga kan de förväntas få vissa konsekvenser för företag som utfärdar SIS-märkta id-kort. Eftersom dessa kort endast står för en liten andel av de identitetshandlingar som utfärdas bör konsekvenserna för dessa utfärdare bli förhållandevis begränsade. Både företag som utfärdar andra e-legitimationer

och företag som har e-tjänster kan dra nytta av den statliga e-legitimationen som vi föreslår.